

*Ministerstvo životného prostredia
Slovenskej republiky*

***SPRÁVA O STAVE
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ROKU 2003***

*Slovenská agentúra
životného prostredia*

Každý má právo na včasné a úplné informácie o stave životného prostredia a o príčinách a následkoch tohto stavu.

čl. 45 Ústavy Slovenskej republiky

KOMPLEXNÝ ENVIRONMENTÁLNY MONITOROVACÍ A INFORMAČNÝ SYSTÉM

● ENVIRONMENTÁLNY MONITOROVACÍ SYSTÉM

Uznesením vlády SR č. 7/2000 bola schválená **Koncepcia dobudovania komplexného monitorovacieho a informačného systému v životnom prostredí SR**, v zmysle ktorej boli v roku 2003 v prevádzke nasledovné **čiastkové monitorovacie systémy (ČMS)**.

Tabuľka 1. Garanti a strediská ČMS celoplošného monitorovacieho systému životného prostredia SR

ČMS	Garant	Stredisko ČMS
Ovzdušie	MŽP SR	SHMÚ Bratislava
Meteorológia a klimatológia	MŽP SR	SHMÚ Bratislava
Voda	MŽP SR	SHMÚ Bratislava
Geologické faktory	MŽP SR	ŠGÚDŠ Bratislava
Pôda	MP SR	VÚPOP Bratislava
Biota (<i>fauna a flóra</i>)	MŽP SR	ŠOP SR Banská Bystrica
Lesy	MP SR	LVÚ Zvolen
Odpady	MŽP SR	SAŽP Bratislava
Cudzorodé látky v potravinách a krmivách	MP SR	VÚP Bratislava
Rádioaktivita životného prostredia	MŽP SR	SHMÚ Bratislava

Zdroj: MŽP SR

- systém, ukazovatele, metodiky a sieť aktualizovaných projektov pre jednotlivé ČMS tak, ako boli spracované v roku 2003, sú porovnateľné s obdobnými systémami monitorovania v zahraničí v krajinách EÚ a OECD, pričom sa pri formulovaní ukazovateľov jednotlivých ČMS zohľadnili aj právne požiadavky platné pre príslušnú zložku ŽP v rámci SR, ako aj špecifické potreby pre našu krajinu z pohľadu stavu znečistenia ŽP,

- v dostatočnej miere sa nerealizovalo budovanie celoplošného monitorovacieho systému z dôvodu nedostatku disponibilných finančných prostriedkov. Požiadavky na finančné zabezpečenie boli realizované na 60,56 % (požiadavka 220,29 mil. Sk a skutočnosť 133,41 mil. Sk),

- v rezorte MP SR bolo požadovaných 2,35 mil. Sk kapitálových prostriedkov, ale neboli pridelené.

Jednotlivé rezorty poskytli z rozpočtu na rok 2003 nasledovné disponibilné finančné prostriedky.

Tabuľka 2. Prehľad požadovaných a poskytnutých finančných prostriedkov v roku 2003 (mil. Sk)

Rezort	Kapitálové výdavky			Bežné výdavky		
	požadované	skutočnosť	%	požadované	skutočnosť	%
MŽP SR	91,00	39,60	43,51	97,30	68,34	70,23
MP SR	2,35	0,00	0,00	29,64	25,47	85,93
Spolu	93,35	39,60	42,42	126,94	93,81	73,90

Zdroj: MŽP SR

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky za každý rok zverejní správu o stave životného prostredia v Slovenskej republike.

Príslušné ústredné orgány štátnej správy Slovenskej republiky mu poskytnú potrebné podklady.

§ 33b ods. 1 zákona č 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov

● ENVIRONMENTÁLNY INFORMAČNÝ SYSTÉM

Systémy RIS

V roku 2003 sa plnili úlohy vyplývajúce z **Koncepcie budovania rezortnej časti Štátneho informačného systému MŽP SR (RIS)**, v rámci nasledovných systémov:

- ŽPNet, počítačová sieť rezortu životného prostredia,
- Metainfo, metainformačný systém,
- ISM, informačný systém monitoringu,
- ISÚ, informačný systém o území,
- ISOŽP, informačný systém odborov životného prostredia,
- ISŽP, informačný systém životného prostredia,
- VIS, vnútorný informačný systém MŽP SR.

Komunikačný systém RIS-u (ŽPNet)

V roku 2003 SAŽP prevádzkovala komunikačný systém RIS-u a pokračovala v realizácii projektu neverejnej dátovej siete ŽPNet. ŽPNet zabezpečuje vzájomné pripojenie lokálnych počítačových sietí organizácií rezortu životného prostredia: MŽP SR, SIŽP, ŠOP SR, SSSJ, SMOPaJ, SAŽP, ako aj prepojenie so SHMÚ. To umožňuje sprístupňovať informácie o životnom prostredí pre verejnosť na internete i medzi organizáciami navzájom.

V roku 2003 boli do siete ŽPNet pripojené pracoviská SIŽP v Žiline a Bratislave, SAŽP a ŠOP SR v Trnave a ŠOP SR v Prešove. V Banskej Bystrici boli pripojené do ŽPNet pracoviská ŠOP SR vlastným rádiovým dátovým okruhom. Došlo k zrušeniu pripojenia pracoviska MŽP SR a prepojenia so SHMÚ, pričom komunikácia bola nahradená prístupom cez Internet. Zvýšila sa rýchlosť dátových okruhov kostrovej časti siete ŽPNet.

SAŽP sa stala členom združenia siete SANET, s ktorým došlo k dohode o pripojení ŽPNet do Internetu rýchlosťou 100 Mbit/s. V uzloch siete, na pracoviskách ŠOP SR a SAŽP v Prešove boli vybudované nové štruktúrované kabláže. Na sieti ŽPNet sú ako zdroje informácií prevádzkované www databázové a aplikačné servery budované v rámci nižšie popísaných informačných systémov, ako aj národný uzol siete EIONET, ktorú prevádzkuje (EAA).

Metainformačný systém

V snahe vytvoriť prehľad o dátach súvisiacich so životným prostredím bol vytvorený metainformačný systém „**Katalóg dátových zdrojov životného prostredia**“ (KDZ). KDZ je elektronický katalóg o dokumentoch, projektoch, databázach

a vektorových a rastrových vrstvách, produkovaných organizáciami rezortu ŽP SR, ktorý prehľadne sumarizuje, jednoznačne kategorizuje a sprístupňuje odbornej a laickej verejnosti informácie o existujúcich dátach. Metainformačný systém je kompatibilný so systémami uplatňovanými v krajinách EÚ. Katalóg dátových zdrojov je previazaný s Tezaurom, multijazykovým environmentálnym slovníkom vydaným Európskou environmentálnou agentúrou. Prevádzkovateľom KDZ je SAŽP.

V roku 2003 SAŽP pokračovala v realizácii projektu Metainformačného systému prevádzkovaním internetovej databázovej aplikácie KDZ, prístupnej na stránke <http://www.iszp.sk/metainfo>.

V priebehu roku 2003 sa zaregistrovalo 23 nových subjektov (poskytovateľov metainformácií), z toho 18-tim bolo udelené právo pridávať informácie do KDZ. Ďalej bolo vytvorených 16 nových profilov poskytovateľov metainformácií a následne boli vložené metadáta k 36-tim novým dátovým zdrojom.

Informačný systém monitoringu (ISM)

V rámci koncepcie je ISM subsystémom ISŽP na dodržiavanie tej časti uznesenia vlády SR č. 620/1993, v ktorej sa hovorí o „ucelenom, celoplošnom monitoringu“. ISM je medzirezortný informačný systém, prevádzkovaný MŽP SR.

V roku 2000 bol **projekt ISM** schválený v Rade vlády pre informatiku. V tom istom roku bola schválená aj **Koncepcia dobudovania komplexného monitorovacieho a informačného systému v životnom prostredí** a rozbehla sa realizácia ISM.

Vývoj v prevádzke ISM v roku 2003 je možné zhrnúť nasledovne

- Jednotlivé ČMS pokračovali v sprístupňovaní informácií z monitoringu na svojich web serveroch prostredníctvom www stránok, spracovaných podľa jednotnej štruktúry. Cez úvodnú stránku ISM <http://www.iszp.sk/ism/> je možné získať ucelené informácie o informačnom systéme a vstúpiť do problematiky jednotlivých ČMS. Celý ISM tak tvorí previazaný celok informačných zdrojov jednotlivých ČMS.
- Pre sprístupnenie a interpretáciu monitorovaných ukazovateľov z jednotlivých ČMS na internete, bolo aj v roku 2003 vytvorených/rozšírených niekoľko interaktívnych WEB máp, ktoré pracujú na princípe dynamicky generovaných stránok podľa požiadaviek klienta:
 - Čiastkový monitorovací systém pôda
 - Kvalita a kvantita povrchových vôd SR
 - Kvalita a kvantita podzemných vôd SR
 - Regionálny informačný systém o odpadoch - RISO.
- Základné informácie o dátach, ktoré sú spravované v parciálnych informačných systémoch jednotlivých ČMS sú sprístupnené v KDZ, kde sú vystavené metainformácie o databáze a položkách databázy monitorovaných a spracovaných údajov. Vytvorený katalóg umožňuje užívateľom získať informácie o už existujúcich dátach, ich podrobnú charakteristiku a kontakt na správcu.
- Komunikačným prostredím budovaného ISM pre rezortné organizácie je neverejná rozľahlá dátová sieť MŽP SR - ŽPNet. Prepojenie vlastných sietí LAN/WAN rezortných organizácií so sieťou ŽPNet umožňuje priamu komunikáciu so zdrojmi a sieťovými službami (intranet) siete ŽPNet.

Informačný systém o území (ISÚ)

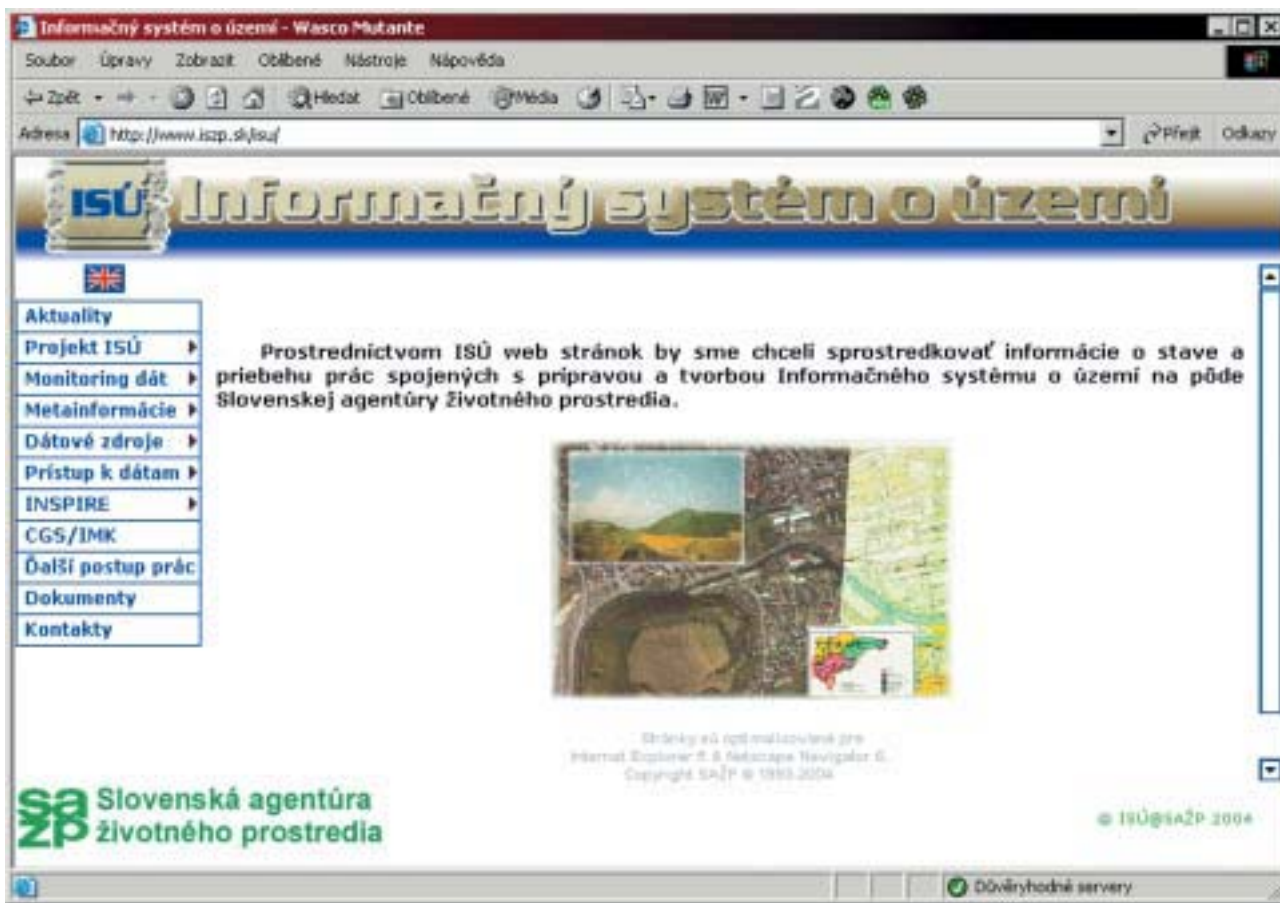
Hlavným cieľom ISÚ je sprostredkovanie, sprístupnenie a využívanie digitálnych informácií spracovaných v prostredí geografického informačného systému (GIS).

V roku 2003 pokračovali práce na ISÚ formou subprojektov

- Monitoring požiadaviek na geografické dáta
- Prieskum dátových zdrojov
- Centrálny geoinformačný systém ISÚ (CGS ISÚ)
- Implementácia princípov INSPIRE.

Viac informácií o realizácii a výstupoch v rámci riešenia projektu je k dispozícii prostredníctvom webstránok ISÚ <http://www.iszp.sk/isu/>.

Informačný systém odborov životného prostredia (ISOŽP)

Projekt Informačný systém odborov životného prostredia (ISOŽP) bol vypracovaný v zmysle koncepcie a schválený Radou vlády SR pre informatiku ako prvý projekt podľa zákona NR SR č. 261/1995 Z.z. o štátnom informačnom systéme. Cieľom projektu je automatizácia odborných činností na odboroch životného prostredia, skvalitnenie a skrátenie rozhodovacieho procesu, prenos informácií potrebných pre vrcholové riadenie a zabezpečenie informačných tokov do iných informačných systémov. Podľa odborných oblastí ŽP sa ISOŽP skladá zo subsystémov: Ovzdušie, Voda, Odpady, Príroda, Vplyvy, Havárie, IPKZ a Kontrola.

V roku 2003 pokračovala realizácia ISOŽP nasledovne

- V subsystéme OVZDUŠIE boli spracované údaje za rok 2002 a prezentované na www.air.sk. V novej verzii programu NEIS BU v.5.0 (Národný emisný inventarizačný systém), boli vytvorené kritériá pre porovnanie vybraných dát za niekoľko rokov. Ďalej bola spracovaná metodika na výpočet emisií z lokálnych zdrojov.
- Pre subsystém ODPADY bola na SAŽP COHEM nasadená nová verzia RISO-Net, ktorá zohľadňovala zmeny v zákone, nový katalóg odpadov a tiež prípravu systému pre splnenie požiadaviek nariadenia Európskej komisie o štatistike odpadov. Pre prácu s internetovou aplikáciou bola SAŽP CEI pomocou technológie ARC/IMS spracovaná mapová nadstavba pre zobrazenie zbieraných údajov podľa novej legislatívy na digitálnych mapách v prostredí internetu.
- Pre subsystém VPLYVY boli v roku 2003 nasadené aplikačné programové vybavenia (APV) pre prístup MŽP SR a pre prístup odborov ŽP k centrálnej databáze. Databáza bola spätne naplnená údajmi o posudzovaných akciách a k akciám od roku 2000 sú vložené aj stanoviská SAŽP a ďalšie dokumenty (právoplatné rozhodnutia, stanoviská účastníkov procesu). Verejnosc má prístup k informáciám o procese EIA na stránke <http://www.sazp.sk/eia/>.

Pre ďalšie subsystemy ISOŽP sa informačná podpora postupne buduje

- Pre subsystem VODA bola v roku 2003 spracovaná analýza a zahájené budovanie IS „Súhrnná evidencia o vodách“, ktorého súčasťou je APV pre štátnu vodnú správu. IS je budovaný a spravovaný na SHMÚ.
- V subsysteme HAVÁRIE bol doteraz vytvorený Register „Podniky“, ktorý obsahuje údaje o SEVESO podnikoch, (podnikoch spadajúcich pod zákon č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárii), Register „Havárie“, kde sa zadávajú údaje o haváriách a Register odborne spôsobilých osôb. Tieto registre sú v štádiu testovania a naplňania údajmi.
- Pre subsystem integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania (IPKZ) sa vytvára informačná podpora v rámci budovaného IS IPKZ. Údaje sú rozdelené do Registra prevádzkovateľov a prevádzok IPKZ, ktorý zahŕňa aj prehľad integrovaných povolení, ďalej Integrovaný register znečisťovania (IRZ) a Register oprávnených osôb.

Informačný systém životného prostredia (ISŽP)

V roku 2003 bol **portál ISŽP** priebežne aktualizovaný a dopĺňaný o nové informácie. Na <http://www.iszp.sk> užívateľ nájde informácie súvisiace so životným prostredím, prehľadne členené podľa témy. Z jedného miesta sú tak dostupné informácie o životnom prostredí na Slovensku i vo väzbe na zahraničie s možnosťou ich vyhľadávania.

V rámci portálu ISŽP sú zaradené aj všetky bežiacie informačné systémy (ISM, ISÚ, ISOŽP, a.i.), vrátane novovytváraných informačných systémov, ktoré vznikajú v rezorte ŽP v zmysle novej legislatívy. Portál ISŽP je tiež základom pre zverejňovanie informácií a účasti verejnosti na rozhodovacích procesoch, čoho význam bude v nasledujúcich rokoch trvale narastať. Údaje o stave ŽP sú sprístupňované na portáli ISŽP aj prostredníctvom interaktívnych WEB máp:

- Mapa území zaradených do národného zoznamu chránených vtáčích území
- Mapa území zaradených do národného zoznamu území európskeho významu
- Katalóg chránených stromov SR
- Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody SR
- Register základných sídelných jednotiek
- a ďalšie vytvárané v rámci ISM.

V roku 2003 sa začal koncipovať aj nový portál o ŽP, „**Enviroportál**“. Jeho cieľom je vytvorenie komplexného dátového skladu z informácií publikovaných v správach o stave ŽP a zbieraných prostredníctvom rôznych informačných systémov v rezorte ŽP. Enviroportál umožní zhromaždené údaje analyzovať a publikovať ich ONLINE na Internete vo forme máp, tabuliek a grafov, ktoré budú pravidelne aktualizované prostredníctvom klientských aplikácií. Cieľom Enviroportálu, ktorý bude prístupný na www.enviroportal.sk, je sprístupňovať informácie o ŽP v čo najprístupnejšej podobe pre laickú verejnosť a v ďalších, podrobnejších úrovniach aj pre odbornú verejnosť.

Vnútrotný informačný systém MŽP SR (VIS)

VIS SR slúži na vnútrotný chod MŽP SR. V rámci neho sa v roku 2003 realizovali nasledovné práce na externých pracoviskách MŽP SR (ul. Bukureštská, Jeséniova a Nábr. arm. gen. L. Svobodu): budovanie nových počítačových sietí, zabezpečovanie hardvéru, pripojenia do internetu, elektronickej pošty. Došlo k obnove približne 80-tich klientských počítačov. Zabezpečila sa úplná legalizácia všetkého inštalovaného softvéru v rámci MŽP SR. Antivírusová kontrola bola doplnená aj na mailserver.

Intranetový portál sa rozšíril o aplikácie: hlásenie porúch, evidencia hardvéru a jeho presunov, evidencia opráv, evidencia licencií softvéru, štatistické výstupy, mapový server. Intenzívne sa pripravovala nová verzia softvéru na sledovanie úloh, začala sa jeho testovacia prevádzka.